

Niepelnosprawność – czy naprawdę tak wiele nas różni?

Scenariusz zajęć warsztatowych
z elementami biblioterapii

• Szkoła podstawowa, kl. II-III

MONA CZESUŁ-BUDKOWSKA

Temat:

Niepelnosprawność – czy naprawdę tak wiele nas różni?

Cele:

- przełamywanie uprzedzeń i lęku w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi;
- kształtowanie postawy otwartości i akceptacji w stosunku do osób z niepełnosprawnościami;
- uświadomienie uczniom na problemy osób głuchych;
- rozwijanie umiejętności właściwego reagowania w kontaktach z osobami niesłyszącymi.

Warunki techniczne:

- liczba uczestników: 15 osób;
- wiek uczestników: 9-10 lat;
- miejsce zajęć: sala biblioteczna z miejscem do zabaw ruchowych, krzesła z podkładkami do pisania ustawione w kole;
- czas trwania zajęć: 90 minut.

Treści przekazywane:

- różnice i podobieństwa między ludźmi;
- niepełnosprawność sensoryczna, problemy osób głuchych, język migowy;
- zasady zachowywania w kontaktach z osobami niesłyszącymi;
- osoby głuche a osoby słyszące – podobieństwa.

Metody pracy:

praca z tekstem, rozmowa kierowana, zabawy ruchowe, elementy dramy, prace plastyczne, burza mózgów, słoneczko.

Materiały:

tekst opowiadania; kartki brystolu, kredki, nożyczki, kartony, paski papieru, przedmioty ukryte w kartonie: jabłko, zegarek, resorak, łyżka, ołówek, klocek, grzebień; rękawice kuchenne, tor przeszkód, chusty do zawijazania oczu, dwa motki wolny, surowy ryż.

Formy pracy:

- indywidualna;
- grupowa;
- zbiorowa.

Literatura wykorzystana do zajęć:

- Kossowska A.: *Dużo sprawy w małych głowach*, Opole: Stowarzyszenie Terapeutów Zależnych, 2015.
- Rydzewska M.: *Moja mama nie słyszy*, Warszawa: Fundacja Otwórz Oczy, 2009 (tekst do pobrania tutaj: <https://bit.ly/39ZG0J1>).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

● Wprowadzenie

Prowadzący wita uczestników i przypomina im o kontrakcie.

- Dzieci siedzą w kręgu: jedno z nich dostaje dwa motki wolny (np.: biały i niebieski, jak znaczek „niepełnosprawni”). Podaje innemu uczestnikowi biały motek (trzymając końcówkę) i mówi: „Jestem podob-

ny do ciebie, bo...". Następnie podaje kolejnemu uczestnikowi niebieski kłębek (trzymając końcówkę sznurka) i mówi: „Różnię się od ciebie, ponieważ...”. Dalej dzieci podają sobie motki i mówią, w czym są do siebie podobne, a czym się różnią (np. „Noszę okulary”, „Boję się pajaków”, „Nie lubię naleśników”, „Mam psa”). W efekcie powstaje dwukolorowa sieć różnic i podobieństw.

● **Burza mózgów na temat „Czym jest niepełnosprawność?”**

Dzieci otrzymują kartki z napisem „Niepełnosprawność” i (wykorzystując te litery) dopisują słowa, które kojarzą im się z niepełnosprawnością (praca w parach). Ochotnicy odczytują swoje skojarzenia.

● **Ćwiczenia ruchowe, elementy dramy**

Dzieci wcielają się w rolę osób niepełnosprawnych. Ochotnicy losują zadanie.

Przykładowe polecenia:

1. Z zasłoniętymi oczami włóż ręce do kartonu i postaraj się rozpoznać, jakie przedmioty się tam znajdują.
2. Podając za instrukcjami innych dzieci, przejdź z zasłoniętymi oczami przez ustawiony tor przeszkód.
3. Używając tylko mimiki i gestów, przekaz innym dzieciom następujące wiadomości:
  - „Jutro mamy klasówkę z matematyki”.
  - „Złamałam/złamałam nogę na nartach”.
  - „Lubię jeździć na rowerze”.
  - „Muszę nakarmić psa”.
4. Załóż grube rękawice kuchenne i spróbuj zapiąć guzik lub wyzbierać do słóczka rozsypane ziarenka ryżu.
5. Spróbuj odczytać z ruchu warg i powtórz, co powiedział kolega lub koleżanka.

Po wykonaniu swoich zadań dzieci dzielą się wrażeniami i emocjami, które im towarzyszyły.

Przykładowe pytania:

- Czy czuli/czula się bezpiecznie, idąc z zawiązanymi oczami?
- Jakie informacje najtrudniej było przekazać?

● **Słoneczko**

Prowadzący mówi: „Mogliście przez chwilę wczuć się w sytuację osób z różnymi niepełnosprawnościami. Teraz spróbujcie się zastanowić, z jakimi problemami na co dzień borykają się osoby niepełnosprawne”.

Dzieci zostają podzielone na trzy grupki, dostają paski papieru i wypisują problemy. Z paszków powstaje słoneczko. Przykładowe odpowiedzi:

- Problemy osób niepełnosprawnych:
- porozumiewanie się;
  - poruszanie się (bariery architektoniczne, transport);
  - nauka i praca;
  - dostęp do rozrywki, kultury;
  - poczucie zależności, gdy są zdane na pomoc innych przy wykonywaniu codziennych czynności.

Jeżeli takie odpowiedzi nie padną, prowadzący zwraca uwagę uczniów, że również poważnym problemem co np. utrudnienia architektoniczne są reakcje osób sprawnych, ich stosunek do osób niepełnosprawnych (lęk i uprzedzenia wynikające z niewiedzy, unikanie, wyśmiewanie, odrzucanie, litowanie się, nachalne udzielanie pomocy itd.).

● **Praca z tekstem**

Prowadzący czyta opowiadanie Marzyny Rydzewskiej *Moja mama nie słyszy*. Po lekturze zadaje kilka pytań, aby sprawdzić, czy uczniowie zrozumieli tekst. Pytania koncentrują się głównie wokół problemu traktowania osób niepełnosprawnych i nieumiejętności reagowania na niepełnosprawność i emocji bliźniaczek. Przykłady:

Ilustracja: Agnieszka Błoch

- Dlaczego mama dziewczynek początkowo nie rozmawiała, co mówi pani przedszkolanka? Jak należy mówić do osób niesłyszących?
- Jak na widok migania mamy zareagowała koleżanka bliźniaczek Wiktoria?
- Dlaczego dziewczynki wołały robić zakupy w starym sklepie?

● **Ćwiczenie**

Nauczyciel mówi:

„Kiedy spotykamy osoby z niepełnosprawnościami, koncentrujemy się na różnicach. Tymczasem opowiadanie *Moja mama nie słyzy* pokazuje, że tak naprawdę tak bardzo się nie różnimy, że osoby sprawne i niepełnosprawne mają podobne obowiązki, słabe i mocne strony, kłopoty, marzenia, pasje, sposoby spędzania wolnego czasu, tak samo się martwią, denerwują, stoją w kolejkach itd.”

Nauczyciel dzieli tablicę na dwie części; w jednej kolumnie stawia „+” a w drugiej „-”. Dzieci otrzymują paski papieru z nazwami różnych aktywności i dzielą je na dwie grupy: czynności, które mogą i kó-

rych nie mogą wykonywać mama z opowiadania, np. oglądanie telewizji, jazda samochodem, chodzenie do kina, wysyłanie SMS-ów, zakupy, gra na instrumencie, czytanie książek, spacer, spotkania ze znajomymi, korzystanie z internetu, jazda na rowerze, rozmowa przez telefon, granie w gry planszowe, gotowanie, taniec itd.

Po wykonaniu zadania okazuje się, że życie osób niepełnosprawnych wcale tak bardzo nie różni się od naszego, że jest wiele czynności, które wspólnie mogą wykonywać osoby sprawne i niepełnosprawne.

● **Podsumowanie**

Prowadzący zapisuje najważniejsze wnioski na tablicy, np.:

- Najtrudniejszą barierą do pokonania dla osób niepełnosprawnych są uprzedzenia ze strony osób sprawnych i ich lęk przed niepełnosprawnością.
- Osoby sprawne i niepełnosprawne wcale tak bardzo się nie różnią – mamy podobne marzenia, problemy, hobby, obowiązki, zmartwienia i radości.

- Istnieje wiele czynności, które wspólnie mogą wykonywać osoby sprawne i niepełnosprawne.

● **Prace plastyczne**

Dzieci rysują i wycinają kolorowe motyle, które symbolizują język migowy, i zapisują na każdym motyłu coś, czego nauczyły się w trakcie zajęć, co zapamiętały.

● **Ewaluacja**

Prowadzący stawia trzy kartony z napisami: „Zajęcia podobały mi się”, „Zajęcia nie podobały mi się”, „Zajęcia podobały mi się średnio”. Dzieci wrzucają swojego motyla do właściwego kartonu. Nauczyciel pyta, którym uczestnikom zajęcia się nie podobały, które elementy chciałyby zmienić, co sprawiło im trudność itd.

IWONA
CZESIUL-BUDKOWSKA
Wrocławskie Koło PTB

